

En ny ekonomi i en ny värld

Först när vi har ett ekonomiskt system som bygger på kärlek till jorden, kommer vi att få ett riktigt hållbart samhälle. Det säger Charles Eisenstein, som är aktuell med en ny bok med den hoppfulla titeln "The More Beautiful World Our Hearts Know is Possible".

Text Eva Sanner **Bild** Shutterstock

Utifrån kärlek skapas en kraftfull förändring.

Charles Eisenstein är förespråkare för vad han kallar en gåvoekonomi. Han kallar det också för helig aktivism, där kärleken är källan till ens handlingskraft.

Jag sitter på tunnelbanan i Stockholm på väg att intervjua *Charles Eisenstein*, amerikansk författare och talare med särskild förkärlek för bättre alternativ till det ekonomiska systemet.

På andra sidan mittgången sitter en kille och en tjej, finklädda och tydliga på väg till ett bröllop. Plötsligt inser hon att hon glömt sin sminkväska, hon har inte ens ett läppstift! Inom mig föds idén att erbjuda henne att låna mitt, men samtidigt känns det lite väl intimt, vi känner ju inte varandra. Jag tänker en gång till och bestämmer mig för att hon får vara utan läppstift eller låna av någon annan när hon kommer fram.

ALLT DETTA GÅR på några få sekunder. När jag kommer fram nämner Charles Eisenstein märkligt nog genast en forskningsrapport som åtminstone jag kopplar till situationen på tunnelbanan.

- Forskare har nyligen visat att impulsen att ge är snabbare än impulsen att tillgodose sina egna intressen. Den är en naturlig och grundläggande impuls för oss, som ökar vår kontakt med omgivningen. Ändå finns en grundläggande mytologi i vår kultur som beskriver oss som åtskilda från alla andra och att man har ett separat själv.

Enligt Charles Eisenstein är det denna mytologi som ytterst orsakat de problem mänskligheten nu brottas med, miljöförstö-

ring, klimatförändringar, ekonomiska problem och resursbrist. Det är också denna kollektiva berättelse som gör det omöjligt att se nya slags lösningar på problem, inte bara när det gäller det ekonomiska systemet utan hela den globala utmaning som vi står inför.

- Den nödvändiga förändringen av pengars roll i samhället är del av en ännu större förändring, grundad på nya antaganden om vad det är att vara en människa, om livet och världen.

I mindre grupper av människor, en klan, en stam eller en by, behövs egentligen inte pengar, skriver Charles Eisenstein i sin bok "Sacred Economics". Där är det tillräckligt med vad han kallar en "gåvoekonomi". Du ger mig någonting och jag återgäldar gåvan kanske inte just till dig, utan till en granne, som i sin tur ger dig något som du behöver. Detta fungerar för att vi är tillräckligt nära varandra och för att vi accepterar att ett visst beroende av varandra.

- En penningtransaktion är avslutad i och med betalningen, men en gåvotransaktion öppen och skapar en pågående förbindelse mellan de inblandade.

Charles Eisenstein påpekar att vi idag betalar för många tjänster som för inte länge sedan var gåvor som inte kostade något. När vi gör produkter av dessa tjänster försvagas länkarna mellan människor och upplevelsen av samhörighet urholkas. Men nu har vi nått gränsen för vad som är möjligt att ta betalt för, anser han. Det får mig att tänka på ROT- och RUT-avdrag, läxhjälp, hunddagis och en massa andra före-

teelser i vårt samhälle, som vi har lärt oss inte bara är normalt utan också önskvärt. Och de gör oss mer beroende av pengar och till synes mindre beroende av varandra.

- Vi har fått lära oss att oberoende är något hälsosamt, säger Charles Eisenstein. Men för att ett samhälle och en ekonomi ska blomstra behövs ömsidiga relationer. Vi behöver bygga ett samhälle med långsiktiga relationer till människorna i vårt lokala samhälle. Så att vi vågar säga: "Jag behöver dig" och veta att det är sant och att det är något positivt.

CHARLES EISENSTEIN BÖRJADE sin bana som matematiker och filosof och tog sin examen vid Yale, USA. Han talar kinesiska flytande och har arbetat som översättare i Kina i många år, men bor numera åter i Harrisburg, USA med sin familj. Han tycker själv att han har behövt ifrågasätta sin egen inställning till pengar, brist och resurser och kommit fram till att han får mer ju mer han ger. Därför har han också gjort "Sacred Economics" tillgänglig gratis på nätet, så att vem som helst kan ladda ner den, kapitel för kapitel (svensk översättning finns).

Hans nya bok handlar om hopp och om att vi innerst inne vet att det går att skapa en mycket bättre värld än vad som är. Vi behöver hjälpas åt att förverkliga den drömmen genom att förändra vårt sätt att välja, handla och samarbeta. Boken "The More Beautiful World Our Hearts Know is Possible" kom ut i oktober.

- Andlighet och aktivism går ihop nu, i och

med att det gamla paradigmet inte längre fungerar. När vi helt och hållet lever efter tanken att vi alla hör samman med allt annat, så blir vi mycket effektivare när det gäller att skapa förändring och påverka omvärlden i positiv riktning.

Han kallar det också "sacred activism", helig aktivism, det vill säga att agera konkret för en förändring i världen, utifrån ett andligt förhållningssätt och en förståelse av att vi alla är ett. Detta är något som hittills saknats, anser han.

- Miljörelsen har misslyckats för att den också bygger på det gamla paradigmet. Man använder sig av samma metoder som makten, att skrämman människor för att de ska ändra sitt beteende. Men maktlöshet och sorg leder inte till förändring. Vi är mer kraftfulla när vi agerar utifrån kärlek.

INOM EKOLOGIN SÄGER man att varje art har en gåva, men vilken är i så fall mänsklighetens bidrag till världen? Just nu verkar det inte som om vi har lyckats med att ge den. Inte ännu i varje fall.

- Man kan säga att mänskligheten hittills har betett sig som barn, och barn ger inte, de tar emot. Mamma jorden har gett och gett, och vi människor har tagit för oss. Men förr eller senare kommer en punkt i en människas utveckling då hon inte kan vara barn längre, utan behöver växa upp och ta ansvar för sig själv och till och med ge tillbaka till dem som så generöst tagit hand om henne. Mänskligheten kommer ut ur sin barndom nu och in i vuxenlivet, till exempel genom att bygga samhällen på en medvetenhet om vilka vi är, att vi hör samman och att vi har ett gemensamt ansvar för det vi skapar.

HÄR I SVERIGE har många inspirerats av Charles Eisenstein och det finns idag ett tiotal grupper som arbetar för försök med lokal valuta. Här handlar det om lokal samverkan som ett sätt att frigöra sig från beroendet av pengar, och att göra det möjligt också för den som hamnat utanför penningssystemet att samverka med andra samt att stärka lokala företag. En av dem som funderat på pengars betydelse för oss på det andliga och psykologiska planet är *Cecilia Carlsson*. Hon håller föredrag och kurser i "Nonviolent Money" för att inspirera till nya sätt att tänka kring pengar.

- Om vi förändrar penningssystemet så leder det till andra förändringar, till exempel om vi ifrågasätter att banker ska ta ränta eller att pengar skapas på det sätt som nu sker. Jag har också upptäckt att många har en svår personlig relation till pengar. Många kan verka medvetna och mogna, men när det uppstår situationer där pengar är inblandade så är vi tillbaka i gamla sätt att tänka - "vad är det värt", "vem tjänar på det" och så vidare.

På Cecilia Carlssons kurser får deltagarna öva sig i att tänka i nya banor när det gäller pengar, värde, pris och betalning. En övning är att föreställa sig ett lönesamtal med sin chef när man ber att få sin lön sänkt med 1 000 kronor. Något otänkbart för de flesta av oss!

Genom vårt sätt att använda pengar uttrycker vi oss i världen.

- Övningen syftar till att göra deltagaren medveten om att mer inte alltid är bättre. Det kan ju hända att någon annan har mer nytta av de pengarna än jag själv, men det reflekterar vi sällan över.

När vi rutinmässigt vill betala så lite som möjligt för en vara så glömmar vi vad detta signalerar.

- Om vi inte vill betala, så säger vi ju till omvärlden att vi vill att andra ska använda sin tid för att göra produkter till mig, så att jag slipper göra dem själv, men att jag inte vill betala särskilt mycket för det.

Hela grunden till att vi kan konsumera så mycket och ha det välstånd vi har är att dessa andra människor som arbetar med att producera sakerna inte får betalt för sin tid, säger Cecilia Carlsson. Därför ska vi inte ta vårt välstånd för givet.

CECILIA CARLSSON FÖRESLÅR att vi ska se våra pengar som gödsel, en liknelse hon ofta använder i sina kurser. När vi köper något, så "gödsjar" vi det, det vill säga det vi köper stärks, jämfört med det vi väljer att inte köpa.

- Det handlar om att det går att vara delaktig i världen och medveten om sambandet mellan sig själv och andra - men från ett sätt som är kul och som ser till möjligheter, inte från olika "borden". Genom vårt sätt att använda pengar uttrycker vi oss i världen. Om vi vill att människor ska ägna sig åt odling, demokratiutveckling eller äldreomsorg, så är det dit pengar behöver gå. Priset på en vara ska inkludera vad den kostar att framställa totalt sett - energi, transport, kostnaden för ekosystemet.

Cecilia Carlsson sysslar också med ekologisk odling och tycker att vi kan lära mycket av att iaktta plantornas beteende.

- En planta vet om den behöver dricka mer vatten eller inte, men vi människor har ingen

Cecilia Carlsson vill inspirera till nya sätt att tänka kring pengar.

mekanism som ger oss information om hur mycket pengar vi behöver. I normala fall kallar man folk för missbrukare när någon alltid vill ha mer och mer, men med pengar är det normalt att vilja ha obegränsade mängder och alltid mer och mer.

Hon vill precis som Charles Eisenstein gärna se en ekonomi där vi ser på gåvor och givande på ett annat sätt än idag.

- Ny forskning inom ämnet neuroekonomi visar på att det som gör människor lyckliga framför allt är när de ger pengar till andra, inte när de spenderar dem på sig själva. Det är dags att ekonomin blir baserad på en beskrivning av människan som stämmer med dem vi faktiskt är.

Så nästa gång någon på tunnelbanan bredvid mig behöver något, så ska jag följa min impuls att ge. Det kan faktiskt vara första steget till den underbara värld som vi innerst inne vet är möjlig ... ☺

Plus mer

Charles Eisenstein:
charleseisenstein.net, sacred-economics.com
Cecilia Carlsson: www.nonviolentmoney.se
"Sacred Economics", Charles Eisenstein (Evolver Editions, 2011). Finns tillgänglig att ladda ner gratis på nätet: sacred-economics.com
"The More Beautiful World Our Hearts Know is Possible", Charles Eisenstein (North Atlantic Books, U.S., 2013)

